

технологічному процесу. Такий акт буде служити основою для включення свідень в статистичну звітність підприємства по формі 4-НТ. Такий порядок використовують для установлення факта використання изобретения на підприємстві на ОАО «ММК ім. Ільича». Це практично виключає можливість помилок в статистичній звітності, виникнення протиріччя між авторами изобретения (корисної моделі) і підприємством, незаконної виплати винагороди і пр.

Ітак, право інтелектуальної власності включає різні правові інструменти, які можуть об'єднуватися, щоб забезпечити більш ефективну правову охорону. Вибір конкретного інструмента правової охорони залежить від особливостей об'єкта права інтелектуальної власності. Патентування технологій, які стосуються до машинобудівної промисловості, дає можливість власнику патента не тільки впровадити нову розробку в виробництво, але і захистити свою технологію від недобросовісної конкуренції.

Інноваційна політика передбачає об'єднання технічної політики і політики капіталовкладень. Підприємство, яке впроваджує інноваційну політику, має можливість отримувати додаткову прибуток за рахунок зменшення часу на проходження шляху від ідеї до впровадження її в промислове використання, розробки свого, конкурентоспроможного продукту, можливої продажу в майбутньому ліцензії або права користування патентом. Також важливе значення має звітність підприємств по формі 4-НТ по установленню факта використання изобретения.

Введення об'єктів інтелектуальної власності в господарський оборот має економічне обґрунтування. Це дозволяє визначити вартість продажу патента, авторських прав в разі інвестування коштів в створення об'єктів на основі изобретень, внесення об'єктів інтелектуальної власності в статутний капітал підприємств, в час визначення розміру винагороди авторам розробок. Використання на машинобудівному підприємстві об'єктів інтелектуальної власності необхідно для правильного відстеження прав і обов'язків всіх суб'єктів інтелектуальної власності. Не врахування цього факта може призвести до ряду негативних юридических наслідків.

РЕЗЮМЕ

В статті освячена необхідність патентного захисту винаходів (корисних моделей) на підприємствах машинобудівної промисловості з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності, а також показано зв'язок рівня інноваційної діяльності підприємства і отримання додаткового прибутку і розвитку.

Ключові слова: інновації, машинобудування, патент, винахід, новаторство, інтелектуальна власність, прибуток, оптимізація, захист.

РЕЗЮМЕ

В статті освячена необхідність патентної захисту изобретений (корисних моделей) на підприємствах машинобудівної промисловості з метою підвищення рівня їх конкурентоспроможності, а також показана зв'язок рівня інноваційної діяльності підприємства і отримання додаткового прибутку і розвитку.

Ключевые слова: инновации, машиностроение, патент, изобретение, новаторство, интеллектуальная собственность, прибыль, оптимизация, защита.

SUMMARY

The article consecrated need patent protection of inventions (utility models) in the machine-building industry in order to improve their competitiveness, and shows the relationship of the level of innovation of the company and get more profit and development.

Keywords: innovation, engineering, patent, invention, innovation, intellectual property, income, optimization, protection.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Савицкая А.Л. Ресурсы повышения конкурентоспособности предприятия на основе патентования методов хозяйственной деятельности: дис. канд. экон. наук.: 08. 00.05. – Москва, 2004. – 216 с.
2. Скрипник К. Г. Экономическая эффективность информационных систем. – М.: ДМК-Пресс, 2002. – 256 с.
3. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник / Підред. проф. О. І. Волков, проф. М.П. Денисенка. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.
4. Гареев С.Ш. Володілець патенту на винахід як суб'єкт права інтелектуальної власності // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – Вип. 33. – С. 106-110.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. Офіційне видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.
6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 № 3687-ХІІ із змінами від 22.05.2003.
7. Покатаева К.П. Управління інвестиційною діяльністю підприємств машинобудування: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.04 / Національний технічний ун-т «Харківський політехнічний ін.-т». – Х., 2008. – 20 с.
8. Белов В.В., Виталиев Г.В., Денисов Г.М. Интеллектуальная собственность: объекты, право, бухучет, контроль, ответственность, налогообложение, лицензионное /нелицензионное ПО. – Х.: Фактор, 2008. – 256 с.
9. Проровский А. Г. Инновационная деятельность и возможности развития / А. Проровский, Н. Четырбок // Наука и инновации. - 2013. - № 1. - С. 31-33.
10. Борисова Е. Е. Организационно-экономическое программирование инновационного развития машиностроительных предприятий при технологической модернизации экономики / Е. Е. Борисова // Экономические науки. - 2012. - № 7. - С. 57-60.
11. Отчет об исследовательской и научно-технической работе бюро защиты интеллектуальной собственности в 2008 г. / ОАО «ММК ім. Ільича». – Мариуполь, 2009.
12. Киселев Е. Управление инновационным развитием на машиностроительном предприятии / Е. Киселев, Т. Коркина // Проблемы теории и практики управления. - 2013. - № 1. - С. 127-133.

УДК 368.029

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕННОСТІ

Музиченко А.Г., к.е.н., доцент кафедри Міжнародна економіка Донецького Національного університету

На сьогоднішній день спостерігається підвищений інтерес фахівців до розгляду питань перестрахування на міжнародному страховому ринку як одного способів захисту страховика від випадків неплатоспроможності й банкрутства. Таким чином, актуальним напрямком сучасних досліджень стає розгляд перестрахування як однієї з альтернатив забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. Поточний стан міжнародного ринку перестрахування характеризується надлишковою капіталізацією, помірним зростанням страхових тарифів та економічною невизначеністю. На думку міжнародних експертів в найближчі два-три роки дані умови не зміняться, тому перестраховим компаніям доведеться шукати нові можливості для підвищення своєї прибутковості та покращення конкурентних позицій як на міжнародному та і на локальних ринках.

Дослідженню й аналізу динаміки міжнародного ринку перестраховування присвячено роботи таких вчених-економістів, як: Єфімов С., Кричевський Н., Нікітіна Т., Панджер Х., Томпсон С., Хачатурян К., Шахов В., Широков А. та ін. Аналізу розвитку та функціонуванню вітчизняного ринку перестраховування роботи українських вчених-економістів: Дьякова Ю., Гвозденко А., Кінашук Л., Мальований М., Огієнко В., Фисун І. та ін.

Однією з тенденцій яка найбільше впливає на розвиток ринку страхування та перестраховування є глобалізація, як процес, що приводить до того, що економічна активність страхових компаній переборює національні й географічні межі. Необхідність виконувати вимоги, встановлені міжнародними організаціями, багатосторонніми угодами - призвела до значної лібералізації світового страхового та перестрахового ринків. Це, у свою чергу, сприяло появі більшої кількості іноземних страховиків у різних регіонах і створенню спільних страхових компаній. Лібералізація доступу на національні ринки страхування й ослаблення контролю з боку держави дозволяє компаніям застосовувати більш прогресивні, інноваційні підходи до введення нових видів перестраховування й розподілу ресурсів.

Метою наукової статті є дослідження основних факторів, які впливають на функціонування міжнародного ринку перестраховування в умовах економічної невизначеності та аналіз можливих сценаріїв його подальшого розвитку.

Майже кожна двадцята компанія зі списку найбільших світових публічних компаній - "The World's Biggest Public Companies", складеному Forbes, доводиться на страхові компанії. Так, у списку з 2000 тисяч компаній 106 становлять страхові компанії, ще три - страхові брокери. Перше місце в рейтингу серед страховиків займає Allianz (25-і місце в загальному рейтингу). За нею ідуть AXA Group і ING Group (39-і й 60-і місця, відповідно). У першу сотню самих великих у світі компаній увійшли також AI, Prudential, Zurich Insurance Group, Munich Re і Ping An Insurance Group [1].

США стали абсолютним лідером по кількості компаній у цьому списку. Так, страховики із юридичною адресою в США зайняли в цілому 31 рядок у списку Forbes. Інші країни представлені наступним чином: Великобританія - 8, Швейцарія й Канада - по 7, Китай, Південна Корея, Японія й Бермудські острови - по 5, Німеччина, Італія й Франція - по 4, Нідерланди й Австралія - по 3, Гонконг, ПАР, Тайвань, Австрія, Нормандські острови й Норвегія - по 2 компанії. Іспанія, Бельгія, Фінляндія, Ірландія й Польща представлені в одиничному екземплярі.

Загальні економічні фактори впливають на поточний стан міжнародного ринку перестраховування (сукупний прибуток). За даними міжнародної рейтингової агенції Standart&Poors в найближчі роки економічне зростання в США та Великій Британії буде нестійким, в той же час країни Єврозони переживатимуть другу хвилю рецесії, табл. 1. Подібна читаці негативно позначається на зростанні страхових премій, а на частку вище вказаних країн припадає майже дві третини загальносвітового збору страхових премій.

Таблиця 1

Країна	2010р.	2011р.	2012р.	2013р. (п)
США	3,0	1,7	2,0	2,0
Велика Британія	1,8	0,8	0,3	1,0
Країни Єврозони	2,0	1,5	(0,6)	0,4
Німеччина	3,6	3,1	0,6	1,4
Франція	1,6	1,7	0,3	0,7
Італія	1,8	0,5	(2,1)	(0,4)
Іспанія	(0,1)	0,7	(1,7)	(0,6)
Латинська Америка	6,5	4,3	3,6	3,9
Аргентина	9,2	8,9	3,5	3,5
Бразилія	7,5	2,7	3,0	3,9
Мексика	5,5	3,9	3,4	3,3

За даними Swis Re, обсяги страхових та перестрахових премій, які були зібрані в розвинутих країнах по страхуванню (окрім страхування життя) у 2011 р. практично не змінилися, а по страхуванню життя – скоротилися, табл. 2.

Таблиця 2

	Страхування життя		Інше страхування	
	Первинне страхування	Перестраховування	Первинне страхування	Перестраховування
Промислово розвинуті країни	(1,8)	(3,0)	0,6	0,4
Країни, що розвиваються	0,6	5,1	8,9	14,5
Весь світ	(1,4)	(2,5)	1,8	3,0

Середнє зростання ВВП на цих ринках склало менше 2% на рік. Відсоткові ставки починаючи з фінансово кризи 2008 р. та нещодавні заходи щодо фінансової та грошово-кредитної політики, які були прийняті центральними банками Європи, Азії та США говорять про те, що подібна ситуація буде складатися й надалі.

В 2011 р. відбулися рекордні за розмірами страхові виплати. На початку року величина капіталу у світовій перестраховальній галузі сягнула історичного максимуму, але після задоволення страхових вимог на загальну суму 105 млрд. дол. рівень надлишкового капіталу знизився. Рівень надлишкового капіталу стосовно відповідної рейтингової категорії скоротився протягом 2011 р. приблизно на 40%. Таке скорочення було обумовлено головним чином збільшенням ризиків, пов'язаних із рівнем резервування, збільшенням прогнозованих значень схильності страхових компаній катастрофічним ризикам та більш ризиковому розподілу інвестиційного портфеля. Однак за даними бухгалтерського обліку, сукупний капітал перестраховальних компаній скоротився в 2011 р. усього на 1%, що свідчить про те, що рівень збитків в 2011 р., у значній мірі недооцінений.

На початку 2012 р. компанії досить сильно розрізнялися за рівнем фінансової стійкості. Шанси швидко й успішно реалізувати існуючі можливості були найкращими в тих страхових компаній, які почали рік, маючи сильні показники достатності капіталу, диверсифіковану лінійку страхових продуктів, високий рівень професійної кваліфікації, дотримувалися при цьому твердої андеррайтингової політики. Для того, щоб перестраховальники могли скористатися поточними можливостями, вони повинні мати стабільні ринкові позиції в декількох географічних регіонах.

Страховий ринок стає все більше фрагментованим. Розрив між ставками страхових премій у розвинених і країнах, що розвиваються, зростає. Крім того, зміна рівня страхових тарифів у зв'язку з великими катастрофічними подіями була неоднаковою у різних регіонах. Наприклад, у США страхування від землетрусів в 2012 р. істотно не подорожчало, незважаючи на землетруси в Тихоокеанському поясі, які відбулися в 2011 р. й спричинили великі страхові виплати. У минулому очікувалася б більша кореляція між вагою наслідків страхової події й ставкою страхової премії.

Після 2011 р. багато перестраховальних компаній шукають можливості для нарощування бізнесу по видах страхових продуктів, не пов'язаних із катастрофічними подіями й які мають короткий період страхування. Експерти відзначають підвищений інтерес до

перестраховування ризиків в області особистого страхування, агрострахування, страхування торговельних кредитів, які в меншому ступені піддаються впливу природних катастроф. В останні роки прибутковість по цих видах страхування була досить високою, але через зростання конкуренції вона може знизитися.

Диверсифікація надає можливість страховим компаніям знизити волатильність і залежність доходів від окремих видів діяльності. У 40 найбільших перестраховальних компаній світу у 2011 р. середній комбінований коефіцієнт збитковості склав 107%, коефіцієнт рентабельності - 2%, а коефіцієнт прибутковості капіталу був на рівні беззбитковості навіть після рекордних страхових виплат у розмірі 105 млрд. дол., табл. 3. Тим часом в 2005-м і 2001-м рр., коли виплати склали 101 млрд. і 34 млрд. дол. відповідно, а комбінований коефіцієнт по сектору дорівнював 114% і 128%, коефіцієнт рентабельності становив -2% і -9% відповідно. Це насамперед пов'язано зі зростаючою диверсифікованістю бізнесу перестраховальників. У період 2007-2011 рр. у портфелях перестраховальників зменшився відсоток угод, що припадають на ризики, прийняті з США, у той час як частка бізнесу, не пов'язаного з США, підвищилася з 50% в 2007 р. до 55% у 2011р. [2].

Таблиця 3

Топ-10 глобальних перестраховальників і перестраховальних груп світу, 2011 р. [2]

№	Перестраховальник	Країна	Підписані перестраховальні нетто-пермії, млн. дол.	
			2011р.	2010р.
1	Munich Re	Німеччина	33,719.2	29,269.1
2	Swiss Re	Швейцарія	22,868.0	19,433.0
3	Berkshire Hathaway Re	США	15,350.0	14,669.0
4	Hannover Re	Німеччина	14,279.2	13,652.2
5	Lloyd's	Велика Британія	10,735.5	9,762.1
6	SCOR	Франція	8,891.5	8,141.3
7	Reinsurance Group of America	США	7,335.7	6,659.7
8	PartnerRe	Бермуди	4,486.3	4,705.1
9	Everest Re	Бермуди	4,108.9	3,945.6
10	Transatlantic Holdings	США	3,859.6	3,881.7

На страховому ринку України послуги з перестраховування можуть надавати страхові компанії й компанії перестраховальники, але у формі перестраховальників сьогодні працюють лише представництва іноземних компаній перестраховальників, оскільки вітчизняних представників даного сегменту практично немає. Звідси, показником низької платоспроможності вітчизняного ринку страхових послуг виступає неможливість відшкодування значних збитків власними силами, що спонукає страховиків розміщувати ризики на міжнародних ринках перестраховування.

Страховий ринок України складається з 460 страхових компаній, з яких 115 є компаніями з іноземними інвестиціями [4]. В 2000-х роках на український страховий ринок вийшло багато міжнародних гравців, наприклад, AXA Group, UNIQA, PZU Ukraina, Generali Garant, "Альфа страхування", "Allianz Україна", "АІ Україна". Із всіх східноєвропейських країн Україна має найбільший потенціал, з огляду на кількість населення.

До 1997 р. експорт страхових послуг з України був блокований у зв'язку із заборонаю на надання перестраховального покриття за рубіж. Розвиток експорту страхових послуг України фактично почався з 2000 р. в результаті виходу на міжнародні ринки й роботи з формування довіри до країни в іноземних партнерів страховою компанією "ЛЕМА".

В 2000 р. в Україні вхідне перестраховування з-за кордону мали у своїх портфелях 12 українських перестраховальників, то за результатами 2010 р. їх кількість збільшилася практично втричі. Частка лідера українського експорту послуг - СК "ЛЕМА" (рейтинг А.М. Best "В+") на цьому ринку постійно зростала й за підсумками 2010 р. склала 92% при диверсифікованості вхідних ризиків з 40 країн світу [5].

Вітчизняні компанії працювали головним чином на ринках СНД, приймаючи в перестраховування наступні види страхування: громадянської відповідальності власників транспортних засобів, автотранспорту, майна й вантажів. За 2010 р. виплати, здійснені на користь іноземних страховиків склали майже 125,6 млн. дол. (в 2009 р. - 131,3 млн. дол., в 2008 р. - 132,1 млн. дол.).

Страхові й перестраховальні платежі українським страховикам від нерезидентів у 2012 р., за попередніми даними, склали близько 450 млн. грн., що на 34% менше, ніж в 2011 р. У структурі експорту послуг перестраховування склало 55%, страхування - 45%. При цьому 44% експорту це страхування й перестраховування майна, 16% - вантажів, 15% - автострахування, 14% - медичного страхування й 9% - авіації. Зниження суверенного рейтингу країни, макроекономічні проблеми, а також застаріле страхове й валютне законодавство не дозволяють українським страховикам збільшити обсяги експорту страхових і перестрахових послуг в 2013 р., табл. 4.

Таблиця 4

Топ-5 страховиків по вхідному перестраховуванню від нерезидентів, 2012 р., млн. грн. [4]

№	Компанії	Перестраховальні премії			Перестраховальні виплати		
		Всього	Добровільні виплати	Обов'язкові виплати	Всього	Добровільні виплати	Обов'язкові виплати
1	ЛЕММА	237734,7	234 579,4	3 155,3	1689,9	1 435,9	254,0
2	БУСИН	5 200,8	2 796,2	2 404,6	37,1	27,0	10,1
3	ОРАНТА	4 344,0	3 403,5	940,5	1 794,2	1 756,6	37,6
4	НАСТА	3 625,7	3 625,7	0,0	1 131,9	1 131,9	0,0
5	Просто-страхованіе	2 502,7	1 959,4	543,3	785,9	733,0	52,9

При відносно невеликій ємності перестраховального ринку Україна має певний потенціал, який полягає в тому, що деякі компанії намагаються виходити на міжнародні ринки зі своїми пропозиціями. Проте стикаються з певними труднощами - відсутність прозорої звітності відповідно до міжнародних стандартів і зрозумілої іноземним контрагентам позиції платоспроможності. Прийняті у світі актуарні підходи до оцінки зобов'язань в Україні застосовуються, в основному, обмеженою кількістю великих компаній, які проходять міжнародний аудит. Ситуація може ускладнитися введенням в 2012 р. в країнах Євросоюзу стандарту платоспроможності Solvency II, який не тільки вводить нові принципи звітності й оцінки балансу, але й висуває вимоги до капіталу на підставі актуарних оцінок ризиків (у першу чергу, андеррайтингових і катастрофічних) разом з наявністю адекватної системи ризику-менеджменту.

Щодо перспектив перестраховування на українському ринку, то варто відмітити, що для найбільш ефективного використання цього виду фінансових послуг потрібно виконати ряд важливих завдань:

1. формулювання законодавчої бази, яка б чітко регулювала перестраховальну діяльність;
2. стандартизація перестраховальних продуктів по основних класах бізнесу з урахуванням традицій українського страхового ринку й міжнародних принципів ведення перестраховального бізнесу;
3. просування на українському ринку страхових і перестраховальних програм, розроблених спільно страховиком і перестраховальником;
4. підвищення рівня професіоналізму страхових послуг;

5. формування стабільного українського перестраховального ринку з максимальним використанням його внутрішнього потенціалу.

РЕЗЮМЕ

В статті досліджуються та аналізуються фактори, які впливають на подальший розвиток та функціонування міжнародного ринку перестраховання в умовах економічної невизначеності.

Ключові слова: страхування, перестраховання, економічна невизначеність, фінансова криза, страхові премії.

РЕЗЮМЕ

В статье исследуются и анализируются факторы, влияющие на дальнейшее развитие и функционирование международного рынка перестрахования в условиях экономической неопределенности.

Ключевые слова: страхование, перестрахование, экономическая неопределенность, финансовый кризис, страховые премии.

SUMMARY

This article reviews the factors influencing further development of the international market reinsurance in the conditions of economic uncertainty.

Keywords: insurance, reinsurance, economic uncertainty, financial crisis, insurance premiums.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Почти каждая двадцатая компания из списка Forbes "The Global 2000" – страховщик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ins.lprime.ru/news/0/%7BE3B58C4D-BCA5-424A-AA4E-C0E543812BBB%7D.uif> – Назва з екрану.
2. Обзор мирового рынка перестрахования в 2012 году - S&P [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://re-insurance.com.ua/review/430> - Назва з екрану.
3. Офіційний сайт страхової компанії Swis Re [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.swissre.com/2012/financialreport.html> - Назва з екрану.
4. Страховой рынок Украины 2012: обзор [РБК-Украина](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketing-ua.com/articles.php?articleId=3595> – Назва з екрану.
5. Чернышов С. Входящее перестрахование от нерезидентов – эффективный инструмент привлечения валюты в страну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://re-insurance.com.ua/review/392> – Назва з екрану.

УДК 330.341.1:669

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕТАЛУРГІЙНОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Музиченко А.Г., провідний фахівець відділу провідних клієнтів ПуАТ СЕБ Банк, к.е.н.

В умовах вичерпності можливостей традиційних способів економічного розвитку, що виявляються в досягненні граничних факторних ресурсів, посилюється роль інноваційних факторів, зокрема високих технологій, здатних забезпечити мультиплікаційний ефект щодо підвищення продуктивності праці та якості життя. Аналіз сучасних тенденцій розвитку економіки провідних західних країн свідчать про те, що тип господарювання високорозвинених країн можна охарактеризувати як інноваційну економіку – економіку суспільства, засновану на знаннях, інноваціях, на відкритості до сприйняття нових ідей, нових машин, систем і технологій, на готовності їх практичної реалізації в різних сферах людської діяльності. Інноваційний розвиток є головним фактором, який виводить країну на передові рубежі соціально-економічного прогресу. Його досягнення зумовлене постановкою та виконанням низки стратегічних завдань на національному і регіональному рівнях управління соціально-економічним розвитком країни. Серед широкого спектра цих завдань існують такі, виконання яких для держави є найбільш невідкладним. Це насамперед вироблення та запровадження національних інноваційних моделей розвитку, активізація інституційних трансформацій суспільного розвитку, досягнення високої конкурентоспроможності економіки.

Головними завданнями державної політики інноваційного розвитку є створення повноцінного базису національної інноваційної системи як сукупності організацій і фірм приватного і державного секторів, які самостійно й у взаємодії один з одним здійснюють всі стадії інноваційної діяльності.

Процес інноваційного розвитку світового металургійного комплексу є предметом дослідження відомих вітчизняних учених: В. Большакова, І. Бураковського, В. Мазур, Ю. Макогона, А. Смірнова, Л. Федулової та ін. Даній темі присвячено праці таких зарубіжних учених, як П. Кругмана, А. Крюгера, К. Мейера, Г. Менш, Д. Тріллер, К. Фрідмана.

Незважаючи на велику кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних учених із досліджуваної проблеми, слід зазначити, що актуально залишається необхідність дослідження питання щодо інноваційного розвитку національних економік в контексті світових галузевих ринків, що зумовило постановку мети і задач дослідження статті.

Метою наукової статті є дослідження напрямів державної підтримки інноваційної діяльності в металургійному комплексі України.

Державна підтримка досліджень і розробок (ДіР) відіграє ключову роль у забезпеченні інноваційного процесу. Держава сама виступає великим, а в ряді країн основним інвестором у нові знання й технології. Його частка у внутрішніх витратах на ДіР у цей час становить у США й Німеччині 27 та 28%, Великобританії - 30, Франції - 40, Китаєві - 25, Бразилії - 53, Індії - 66%.

Слід зазначити, що фінансова криза, що сталася в 2008-2009 рр., у більшості провідних країн не призвела до згорання бюджетних програм підтримки інноваційної сфери, а навпроти, став потужним стимулом для їхнього подальшого розширення. Про це свідчить значний обсяг витрат на інновації в пакеті заходів по стимулюванню економіки в період кризи, табл. 1.

Таблиця 1. Структура державних витрат на стимулювання економіки в період кризи 2008-2009 рр., % до ВВП [1]

Країна	Інфраструктура	Освіта	Зелені технології	ДіР
США	0.70	0.58	0.48	0.11
Німеччина	0.50	0.60	0.20	0.10
Франція	0.24	0.04	0.00	0.00
Фінляндія	0.48	0.02	0.02	0.01
Швеція	0.27	0.02	0.06	0.29
Канада	1.27	0.12	0.18	0.05
Австралія	0.82	1.40	0.48	0.25
Польща	0.07	н.д.	0.00	0.01

Так, у США на підтримку досліджень і розробок було виділено 16 млрд. дол. (0.11% ВВП), у Німеччині - 1.4 млрд. євро (0.1% ВВП). Ще більш значні засоби направлялися в суміжні з ДіР сектора - утворення й впровадження "зелених" технологій. У сукупності